

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIK
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**
ASSESSMENT OF SOCIAL MEDIA ADDICTION LEVELS OF UNIVERSITY
STUDENTS: A RESEARCH STUDY ON ESKİŞEHİR OSMANGAZİ UNIVERSITY
STUDENTS

Zeliha KAYGISIZ ERTUĞ

Doç. Dr. , Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İşletme Bölümü, Eskişehir

e-posta: z.kaygisizertug@gmail.com; ORCID ID:0000-0003-1488-2377

Özet

Bu çalışmada İşletme Bölümü öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık davranışları ve sosyal medya bağımlılığını etkileyen faktörler araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2024-2025 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İşletme Bölümü'nde öğrenim gören 912 öğrencinin tamamı oluşturmaktadır. Araştırmada tamsayım hedeflense de toplam 400 öğrenciye ulaşılabilmiş ve eksik ya da hatalı anketler elenerek 371 öğrenci üzerinden analizler yapılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ile Şahin ve Yağcı (2017) tarafından geliştirilen "Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu" kullanılmıştır. Çalışmada öncelikle Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmış, daha sonra AFA'dan elde edilen faktörlerle demografik değişkenler arasında bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; sosyal medya bağımlılığı bakımından öğrencilerin cinsiyetleri ile sosyal medya kullanım süresi, çatışma ve çevre ihmali ve haberdar olma isteği boyutları arasında; öğretim şekilleri ile çatışma ve çevre ihmali boyutu arasında; kaygı durumları ile sosyal medya kullanım süresi ve haberdar olma isteği boyutları arasında; sınıf düzeyi ile çatışma ve çevre ihmali boyutu arasında; ailedeki çocuk sırası ile haberdar olma isteği boyutu arasında; yetiştirilme tarzı ile çatışma ve çevre ihmali boyutu arasında ve okudukları bölümü tercih etme nedenleri ile sosyal medya kullanım süresi boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Sosyal Medya Bağımlılığı, Üniversite Öğrencileri, Açıklayıcı Faktör Analizi, t testi, Varyans Analizi.

Abstract

In this study, social media addiction attitudes of Department of Business Administration students and the factors affect the social media addiction are explored. The population of this research consists of all students studying at Eskişehir Osmangazi University, Department of Business in 2024-2025 academic year spring term (912 students). Although full count method aims in the study, data could have collected from 400 students and as a result of the elimination of incorrect and faulty surveys, 371 questionnaires were taken into consideration. In the data collection, "Personal Inquiry Form" prepared by the researcher and "Social Media Addiction Scale - Adult Form" prepared by Şahin and Yağcı (2017) were used. In the study, Exploratory Factor Analysis (EFA) was applied for Social Media Addiction Scale - Adult Form, and then independent samples t-tests and variance analysis were conducted between the factors obtained from the EFA and demographic variables. According to the research results, significant differences were found between gender and social media usage period dimension, conflict and around neglect dimension and cognizance wish dimension; between education type and conflict and around neglect dimension; between anxiety state and social media usage period dimension and cognizance wish dimension; between class level and conflict and around neglect dimension; between order of child in family and cognizance wish dimension; between upbringing manner and conflict and around neglect dimension and between preference cause of department and social media usage period dimension in terms of social media addiction.

Keywords: Social Media Addiction, University Students, Explanatory Factor Analysis, t test, Variance Analysis.

Giriş

Günümüzde teknolojinin gelişmesi, sosyal medyayı hayatın odak noktası durumuna getirmiştir. İnsanlar için sosyal hayat, hayatın önemli bir kısmını oluşturmaktadır ve bu bağlamda da sosyal medya kolay ve hızlı erişilebilirliği ile farklı insanlarla rahat iletişim kurulabilecek ortamı sunarak cazipliğini artırmaktadır. Bu noktada insanların pek çoğu sosyal medya platformlarında ne kadar vakit harcadıklarını göz ardı edebilmektedirler. Böylelikle kullanıcıların sosyal medyada harcadıkları zamanın artması sonucunda, bu platformlara bağımlılık düzeyleri de yükselmekte ve bu durum birçok bireysel ve toplumsal sorunları da beraberinde getirmektedir.

Sosyal medya bağımlılığı, bireyin sosyal medya platformlarını aşırı ve kontrolsüz bir şekilde kullanmasıyla karakterize edilen bir davranışsal bağımlılık türüdür (Günüş ve Kayrı, 2010). Bu bağımlılık, bireyin sosyal medya kullanımı üzerinde kontrolünü yitirmesi, kullanım sıklığını artırma eğilimi göstermesi, sosyal medya kullanımı olmadığında rahatsızlık hissetmesi ve sosyal, iş veya kişisel sorumluluklarına zarar vermesi gibi belirtilerle tanımlanır (Kuss ve Griffiths, 2017). Sosyal medya bağımlılığı, sosyal medyadaki programların aşırı kullanımını engelleyememektir. Ayrıca sosyal medyanın kullanılmadığı sürenin zaman kaybı olduğuna inanma, kullanılmadığında bireylerin kendilerini öfkeli hissetme veya saldırgan davranışlar sergileme eğilimi olarak da tanımlanabilir (Young, 1998). Sosyal medyada çok fazla zaman geçiren kişiler; sanal iletişim, sanal hoşgörü ve sanal sorunlardan kaynaklanabilecek durumlardan anında haberdar olmak istemektedir (Şahin, 2018). Sosyal hayatlarında uyum sorunu yaşayan kişiler, sosyal platformlarda uyumlu bireyler olarak poz verir. Sosyal ilişkileri olumsuz etkileyen, akademik ve iş hayatını sekteye uğratan, kişilerin kişisel sorumluluklarını unutmalarına ya da ertelemesine neden olan sosyal medya bağımlılığı, çatışma ve duygu durum düzenleme sorunlarına yol açan psikolojik bir sorun olarak ifade edilir (Turel vd, 2018).

Teknolojik bağımlılıkların her biri için söylenebileceği gibi, her yaş grubundaki bireylerin sosyal medyada aşırı zaman geçirmeleri ve buna bağlı olarak kişisel, sosyal, eğitsel ve mesleki sorumluluklarını yerine getirmede problem yaşamaları kaçınılmaz olmakta, bununla birlikte çeşitli psikolojik, fiziksel ve sosyal sorunlar yaşanabilmektedir. Bu nedenle bireylerin sosyal medya bağımlısı olup olmadıkları gözlem yoluyla tanımlanabilecek bir durum değildir (Şahin ve Yağcı, 2017). Bu durumda geçerlik ve güvenilirliği test edilmiş ölçeklerle yapılacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığının ve bu bağımlılığı etkileyen faktörlerin incelenmesi, üniversitelerde konu ile ilgili bilgilendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, kullanıcıların sosyal medya bağımlılığının ortaya çıkaracağı negatif durumlara ilişkin ayrıntılı olarak aydınlatılmaları ve sosyal medyada geçirilen zamanın en aza indirgenebilmesi bakımından önemlidir. Konunun sözü edilen öneminden hareketle, bu çalışmanın amacı Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık tutumlarının belirlenerek, söz konusu bağımlılığı etkileyen faktörlerin araştırılmasıdır. Öğrencilerin gelecek kaygıları üzerine son yıllarda literatürde yapılan çalışmaların bazıları aşağıdaki gibi özetlenebilir.

Güler vd. (2019), Çukurova Üniversitesi lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıklarına belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada, faktör analizi sonucu en fazla açıklama gücüne sahip olan faktörün sosyal hayatı engelleme faktörü olduğunu belirlemişlerdir.

İnce ve Koçak (2017), üniversite öğrencilerinin sosyal medyayı kullanma alışkanlıklarını saptamak için yaptıkları çalışmalarında, 520 öğrenciden veri toplamışlardır. Araştırma sonuçları, öğrencilerin sosyal medya kullanım sürelerinin artmasıyla sosyal medyaya duydukları güven ve bağımlılık durumunun da arttığını göstermiştir.

Demir ve Kumcağız (2019), lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıklarını farklı kriterler bakımından belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinden 374'ünü incelemişlerdir. Elde edilen sonuçlar, öğrencilerin

cinsiyetleri ile sosyal medya bağımlılıkları arasında ilişki olmadığını, akademik başarısı yüksek olanların bağımlılık düzeylerinin az olduğunu, kullanım süresi ile de bağımlılık düzeyi arasında ilişki olduğunu göstermiştir.

Kovan ve Ormancı (2021), üniversite öğrencilerinin COVID-19 pandemisinde ilişkisel tarama modeli kullanarak çeşitli üniversitelerde okuyan lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ile farklı değişkenler arasındaki ilişkileri araştırmışlardır. Elde edilen sonuçlar, sosyal medyada takip edilebilecek bazı yenilikleri görememe kaygısı ile bağımlılık arasında istatistiksel olarak ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Gökbulut ve Bilen (2024), 2021-2022 eğitim yılında bir devlet üniversitesinde okumakta olan 535 lisans öğrencisinin sosyal medya bağımlılığı, depresyon, anksiyete ve stres durumları ile bazı demografik değişkenler arasındaki ilişkileri araştırmışlardır. Elde edilen sonuçlar neticesinde öğrencilerin depresyon, anksiyete ve stres durumları ile sınıfları arasında ilişkiye rastlanmazken, internet kullanım süresi bakımından ilişki bulunmuştur.

Ergen ve Akacan (2021), üniversite eğitimi gören öğrencilerin sosyal medya bağımlılıkları ile duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Kıbrıs'daki özel bir üniversitede okuyan 364 öğrenciden veri toplayarak elde ettikleri sonuçlar, sosyal medya bağımlılığı ile duygusal zeka düzeyi arasında ters yönlü bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Özerbaş ve Kyzy (2025), Manas Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeylerini incelemişlerdir. Çalışmada ulaşılan sonuçlar, öğrencilerin sosyal medya bağımlılıklarının sınıf, fakülte, sosyal medya kullanım süresi bakımından farklılaştığını ama cinsiyet ve okunulan bölüme göre farklılaşmadığını göstermiştir.

Demircan vd. (2022), üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ile siber zorbalığın görülme düzeylerini belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında 210 öğrenciden veri toplamışlardır. Araştırmada öğrencilerin siber zorbalık düzeyleri ile sosyal medya bağımlılıkları düşük düşük bulunmuştur. Ayrıca söz konusu iki kavram arasında aynı yönlü ilişki elde edilmiştir.

Demirel ve Tapan (2023), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Meslek Yüksekokulu'nda okuyan 413 öğrenciden elde ettikleri verilerle öğrencilerin sosyal medya ve alışveriş bağımlılıkları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre sosyal medya ve online alışveriş bağımlılıklarının daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca yaş, bir işte çalışıp çalışmama, sosyal medyadaki hesap sayısı gibi değişkenlerin sosyal medya ve online alışveriş bağımlılıklarını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Çağlayan ve Arslantaş (2023), lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıklarını etkileyen faktörler ile bu kavramın depresyon ve gelişmeleri kaçırma korkusu ile aralarındaki ilişkileri ortaya koymak amacıyla yaptıkları çalışmalarında, kadın öğrencilerin sosyal medya bağımlılıklarının erkek öğrencilere göre daha fazla olduğunu ve yaşın artması ile bu bağımlılığın azaldığını belirlemiştir.

Sujarwato vd. (2023), üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ile ruhsal sağlıkları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında, Endonezya'da üniversite eğitimi gören öğrencileri çalışma grubuna dahil etmişlerdir. Elde edilen sonuçlar, sosyal medya bağımlılığı yüksek olan öğrencilerin manik depresyon eğilimlerinin daha yüksek olduğunu gösterirken, aileleri ile ilişkileri iyi olan öğrencilerin manik depresyon eğilimlerinin de daha düşük olduğunu göstermiştir.

Huang vd. (2023), Tayvan'daki üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı, stres ve yeme bağımlılıkları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yapısal eşitlik modeli kullanılan çalışmadan elde edilen sonuçlar, sosyal medya bağımlılığı ile stres arasında ve stres ile yeme bağımlılığı arasında yüksek düzeyde ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Hou vd. (2019), 232 öğrencinin mental sağlığı ve akademik başarısı ile sosyal medya bağımlılıkları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Elde edilen sonuçlar, öğrencilerin mental

sağlığı ve akademik başarısı ile sosyal medya bağımlılığı arasında ters yönlü ilişki olduğunu ve bu ilişkinin benlik saygısına aracılık ettiğini göstermiştir.

Chung vd. (2019), 128 üniversite öğrencisi ile yürüttükleri çalışmalarında, dürtüsellik ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Ortalama günlük ekranda geçirilen süre ile bağımlılık arasında ilişki bulunurken, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre ve sosyal medyada çok zaman geçirenlerin az zaman geçirenlere göre sosyal medya bağımlılıklarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Al Menayes (2015), sosyal medya kullanım oranı ile bağımlılık arasında ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Zhang vd. (2023), Çin’de öğrenim gören lisans öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ile başarıları arasında psikolojik iyi oluşun aracı rolünü incelemişlerdir. Rastgele örnekleme tekniği kullanılarak anket yoluyla 250 üniversite öğrencisinden toplanan verilerin analizinden elde edilen sonuçlar, psikolojik iyi oluşun, sosyal medya kullanımı, öz düzenleme ve kariyer geliştirme hedeflerinden önemli ölçüde etkilendiğini göstermiştir. Ayrıca psikolojik iyi oluşun başarı üzerinde de etkili olduğu görülmüştür.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nicel boyutlu olup araştırmada genel tarama modelleri türlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılacaktır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Genel tarama modelleri içerisinde yer alan ilişkisel tarama modeli ise; iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2012).

Evren ve Örneklem

Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıklarına ilişkin tutum boyutlarını Açıklayıcı Faktör Analizi ile saptamak ve bu boyutların öğrencilerin kişisel özelliklerine (sınıf, öğretim şekli, cinsiyet, ailedeki çocuk sırası, ailenin yetiştirme tarzı, okunulan bölümü tercih sebebi, gelecek kaygısı taşıyıp taşıyamama) göre farklılıklarını tespit etmek için yapılan bu çalışmada, çalışmanın evrenini Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü’nde okuyan bütün öğrenciler (912 öğrenci) oluşturmaktadır. Araştırmada tamsayım hedeflense de toplam 400 öğrenciye ulaşılabilmiş ve eksik ya da hatalı anketler elenerek 371 öğrenci üzerinden analizler yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada verilerin toplanması amacıyla uygulanan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde, öğrencilerin sınıf, öğretim şekli, cinsiyet, not ortalaması, aile ikamet yeri, anne ve baba eğitim durumu, anne ve baba mesleği, bölüm değiştirmeyi isteyip istememe, okunulan bölümü tercih sebebi, gelecek kaygısı taşıyıp taşıyamama ve taşınılan gelecek kaygısı türünü belirlemeye yönelik demografik sorulardan oluşan kişisel bilgi formu yer almaktadır. Söz konusu form hazırlanırken hem literatürden yararlanılmış hem de farklı sorular eklenmiştir. İkinci bölümde, Şahin ve Yağcı (2017) tarafından geliştirilen “Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu” kullanılmıştır. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu Ölçeği 20 sorudan meydana gelmektedir. Söz konusu ölçek Şahin ve Yağcı tarafından geçerliliği ve güvenilirliği sınanmış bir ölçekdir.

Ölçekde ilk on bir madde sanal tolerans alt boyutunu, diğer maddeler ise sanal iletişim alt boyutunu oluşturmaktadır ve iki madde (beşinci ve on birinci maddeler) ters puanlanmaktadır. Ölçeğin değerlendirilmesi; “Bana hiç uygun değil”, “Bana uygun değil”, “Kararsızım”, “Bana uygun” ve “Bana çok uygun” şeklinde 5’li likert tipte tasarlanmıştır. Ölçek puanı yükseldikçe sosyal medya bağımlılığı da yükselmekte, ölçek puanı düştükçe sosyal medya bağımlılığı da düşmektedir. Ölçeğin Cronbach's Alpha değeri %86,9 olarak elde edilmiştir.

Araştırma Etiği

Araştırmanın yapılabilmesi için Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’ndan 24/03/2025 tarihiyle ve 2025-06 toplantı numarasıyla etik kurul onayı alınmıştır.

Sonuçlar

Çalışma sonucunda elde edilen demografik özelliklere ilişkin sonuçlar (sadece sosyal medya bağımlılığı ile arasında anlamlı ilişkiler bulunanlar verilmiştir), açıklayıcı faktör analizi sonuçları ve karşılaştırma analizi (bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi) sonuçları aşağıda sırayla verilmiştir. Yapılan tüm analizlerde IBM SPSS Statistics 23 lisanslı programı kullanılmıştır.

Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılımı

Çalışmada sosyal medya bağımlılığı ile arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunan öğrencilerin demografik özelliklerinin dağılımı aşağıda Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılımı

Değişken	Frekans	Yüzde
<i>Öğretim Şekli</i>		
Normal öğretim	233	62,8
İkinci öğretim	138	37,2
<i>Cinsiyet</i>		
Kadın	161	43,4
Erkek	210	56,6
<i>Sınıf</i>		
Birinci sınıf	70	18,9
İkinci sınıf	98	26,4
Üçüncü sınıf	95	25,6
Dördüncü sınıf	89	24
Dördüncü sınıf üstü	19	5,1
<i>Çocuk Sırası</i>		
Tek	43	11,6
İlk	132	35,6
İkinci	145	39,1
Üçüncü	31	8,4
Diğer	20	5,4
<i>Yetiştirilme Tarzı</i>		
Çoğunlukla baskıcı	23	6,2
Çoğunlukla serbest	30	8,1
Duruma göre ve kontrollü	185	49,9
Her zaman güvene dayalı ve serbest	131	35,3
Diğer	2	0,5
<i>Tercih Nedeni</i>		
Kendim	157	42,3
Aile	17	4,6
Puanımın yetmesi	144	38,8
Diğer	53	14,3

Kaygı			
Evet	325	87,6	
Hayır	46	12,4	

Tablo 1 incelendiğinde; çalışmaya katılanların %62,8'inin normal öğretim, %37,2'sinin ise ikinci öğretim öğrencileri olduğu; %56,6'sının erkek öğrencilerden oluştuğu, %43,4'ünün ise kadın öğrencilerden oluştuğu; %18,9'unun birinci sınıf, %26,4'ünün ikinci sınıf, %25,6'sının üçüncü sınıf, %24'ünün dördüncü sınıf ve %5,1'inin de dördüncü sınıf üstü öğrencilerden oluştuğu; %39,1'inin ailedeki ikinci çocuk olduğu, %35,6'sının ailedeki ilk çocuk olduğu, %11,6'sının ailedeki tek çocuk olduğu, %8,4'ünün ise ailedeki üçüncü çocuk olduğu; %49,9 gibi büyük çoğunluğunun duruma göre ve kontrollü yetiştirilme tarzı ile büyütüldükleri, %35,3'ünün her zaman güvene dayalı ve serbest yetiştirilme tarzı ile büyütüldükleri, %8,1'inin çoğunlukla serbest ve %6,2'sinin ise çoğunlukla baskıcı bir yetiştirilme tarzı ile büyütüldükleri; %42,3'ünün İşletme Bölümü'nü kendi istekleriyle tercih ettikleri, %4,6'sının ailesinin isteğiyle tercih ettiği, %38,8'inin puanı yettiği için tercih ettiği ve %14,3'ünün de diğer sebeplerle tercih ettiği; büyük çoğunluğunun (%87,6) gelecekle ilgili bir kaygı taşıdıkları, sadece %12,4'ünün ise gelecekle ilgili bir kaygı taşımadığını ifade ettiği görülmektedir.

Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) Sonuçları

Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeğindeki maddelerin nasıl gruplandığını ve varyans açıklama oranlarını belirlemek için AFA uygulanmıştır.

Her ne kadar Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği literatürde orijinal haliyle iki alt boyuta (sanal tolerans ve sanal iletişim) sahip olsa da bu çalışmada toplam 20 maddeden oluşan ölçek tekrar AFA'ya tabi tutulmuş ve Tablo 2'den görüldüğü gibi 4 faktör elde edilmiştir. Söz konusu faktörler literatürden faydalanılarak isimlendirilmiştir. Uygulanan ilk AFA sonucunda faktör yükleri %50'den düşük olan maddeler (1,3,6,9) çıkartılarak tekrar 16 maddeli ölçeğe AFA uygulanmıştır. Bu işlem sonucunda belirlenen 4 faktörün varyans açıklama yüzdesi %56,231 olarak bulunmuş olup, 16 maddeli 4 faktörlü AFA sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği AFA Sonuçları

Sosyal Medya Bağımlılığı Faktörleri	Öz Değer	Faktör Yükleri	Açıklanan Varyans%	KA.V %
Faktör 1: Kullanım Süresi	4,536		28,350	28,350
M2: Sosyal medyada planladığımdan daha uzun süre kalırım.		0,742		
M4: Sosyal medyada çok zaman geçirdiğimden işlerimi aksatıyorum.		0,634		
M5: Hayatımda işlerin kötüye doğru gitmesinden korkuyorum.		0,811		
M10: Sabah uyandığımda ilk işim sosyal medyaya girmek olur. M11: Sosyal medya kullanmayı sevmiyorum.		0,576		
M12: Güncel olaylardan haberdar olmak için sosyal medyadan ayrılamıyorum.		0,580		
		0,522		
Faktör 2: Çatışma ve Çevre İhmalı	1,973		12,334	40,684
M7: Sosyal medyada çok zaman geçirdiğim için çevremdekiler beni eleştirirler.		0,753		
M8: Sosyal medyayı kullanırken biri beni rahatsız ettiğinde sinirleniyorum.		0,660		
M13: Çevremde birileri varken bile, sosyal medyada olmayı tercih ederim.		0,614		
M15: Sosyal medyadan dolayı aile üyelerini ihmal ettiğim olur.		0,713		

Faktör 3: Sanal İletişim İsteği	1,413	8,830	49,514
M17: Sosyal medyada bağlantı kurduğum insanlara kendimi daha iyi anlatıyorum.	0,803		
M18: Sosyal medyadaki arkadaşlıkları gerçek yaşamdaki arkadaşlıklara tercih ederim.	0,791		
M19: Sosyal medya gruplarıyla iletişim halinde olabilmem için sosyal medyayı daha uzun süre kullanırım.	0,734		
Faktör 4: Haberdar Olma İsteği	1,075	6,717	56,231
M14: Özel bazı duyuruları görebilmek ya da paylaşabilmek için sosyal medyada daha çok zaman geçiriyorum.	0,594		
M16: İnsani amaçlı sosyal projelerde yer almak için sosyal medyayı kullanmaktan kendimi alamıyorum.	0,720		
M20: Çeşitli sosyal duyarlılıklar konusunda çabuk haberdar olma isteği beni daha çok sosyal medyada olmaya itiyor.	0,723		
KMO= ,837 Barletts- Ki Kare=1583,754	sd=120	p=0,000	

Elde edilen sonuçlara göre Barlett testi sonucu 1583,754 ($p < 0,001$) olarak bulunmuştur. Bu nedenle değişkenler arasında yüksek korelasyonlar mevcuttur. Diğer bir ifadeyle veri setinin faktör analizi için uygun olduğu söylenebilir. KMO değeri ise %83,7 bulunmuştur. Bu değer %50'den büyük olduğundan veri setinin yine faktör analizi için uygun olduğu görülmektedir. Ayrıca elde edilen 4 faktör toplam varyansın %56,231'ini açıklamaktadır.

Karşılaştırma Analizi Sonuçları

Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeğinden yukarıda ulaşılan dört faktör ile öğrencilerin kişisel özellikleri arasında bir bağlantı olup olmadığını ortaya koymak için karşılaştırma analizleri yapılmıştır. Değişken düzeyi iki olan değişkenler açısından ortalamalar arasındaki farklılıkları belirlemede t testi, ikiden fazla değişken düzeyi olanlar için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Cinsiyet değişkeni bakımından faktörlerin bağımsız örneklem t testi bulguları Tablo 3'de verilmiştir. Bu tablodan görüldüğü gibi; cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık kullanım süresi, çatışma ve çevre ihmali ile haberdar olma isteği boyutlarında ortaya çıkmıştır. Ayrıca elde edilen sonuçlar, kadın öğrencilerin sosyal medya kullanım süresi, çatışma ve çevre ihmali ve haberdar olma isteği boyutlarındaki sosyal medya bağımlılık ortalamalarının erkek öğrencilerinkine göre daha yüksek olduğunu göstermiştir.

Tablo 3. Sosyal Medya Bağımlılığı Boyutlarının Cinsiyet Değişkeni Bakımından t Testi Bulguları

Faktörler	t	s.d.	p	Ortalama Fark
Faktör 1: Kullanım Süresi	3,828	369	0,000	0,39380
Faktör 2: Çatışma ve Çevre İhmali	1,715	369	0,087	0,17920
Faktör 4: Haberdar Olma İsteği	4,731	369	0,000	0,48184

Öğrencilerin öğretim şekillerine göre faktörlerin bağımsız örneklem t testi bulguları Tablo 4'de verilmiştir. Bu tablodan görüldüğü gibi; bu değişken dikkate alındığında sadece çatışma ve çevre ihmali boyutunda anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Normal öğretim öğrencilerinin bu boyuttaki sosyal medya bağımlılık ortalamaları, ikinci öğretim öğrencilerinden daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 4. Sosyal Medya Bağımlılığı Boyutlarının Öğretim Şekli Değişkeni Bakımından t Testi Bulguları

Faktörler	t	s.d.	p	Ortalama Fark
Faktör 2: Çatışma ve Çevre İhmali	2,031	369	0,043	0,21723

Öğrencilerin gelecekle ilgili bir kaygılarının olup olmama durumuna göre faktörlerin t testi bulguları Tablo 5’de verilmiştir. Bu tablodan görüldüğü gibi; bu değişken dikkate alındığında sosyal medya kullanım süresi ve haberdar olma isteği boyutlarında anlamlı farklılık belirlenmiştir. Gelecekle ilgili kaygısının olduğunu ifade eden öğrencilerin kullanım süresi başta olmak üzere hem kullanım süresi hem de haberdar olma isteği boyutlarındaki sosyal medya bağımlılık ortalamaları, gelecek kaygısı taşımadığını ifade eden öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 5. Sosyal Medya Bağımlılığı Boyutlarının Kaygı Durumu Bakımından t Testi Bulguları

Faktörler	t	s.d.	p	Ortalama Fark
Faktör 1: Kullanım Süresi	3,827	52,820	0,003	0,59198
Faktör 4: Haberdar Olma İsteği	2,008	369	0,045	0,31507

Öğrencilerin sınıflarına göre faktörlerin ANOVA sonuçları Tablo 6’da verilmiştir. Bu tablodan görüldüğü gibi; sınıf bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık sadece çatışma ve çevre ihmali boyutunda gerçekleşmiştir. Bu noktada çoklu karşılaştırma testi (Tukey) yapılarak, hangi sınıf düzeyleri arasında farklılık olduğu belirlenmiştir. Yine Tablo 6’daki Tukey Testi bulgularına göre; çatışma ve çevre ihmali boyutunda gözlenen farklılığın birinci sınıf öğrencileri ile dördüncü sınıf öğrencileri arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmektedir. Birinci sınıf öğrencilerinin çatışma ve çevre ihmali boyutundaki sosyal medya bağımlılık ortalamaları, dördüncü sınıf öğrencilerine göre çok daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 6. Sosyal Medya Bağımlılığı Boyutlarının Sınıfa Göre ANOVA ve Tukey Hsd Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Faktör 2: Çatışma ve Çevre İhmali	Gruplar arası	9,770	4	2,442	2,482	0,044
	Gruplar içi	360,230	366	0,984		
	Toplam	370	370			
Tukey HSD Test İstatistikleri						
Sınıf	Sınıf	Ortalama Fark		Standart Hata	p	
Birinci sınıf	Dördüncü sınıf	0,699763		0,256637	0,042	

Öğrencilerin ailedeki çocuk sırasına göre faktörlerin ANOVA sonuçları Tablo 7’de verilmiştir. Bu tablodan görüldüğü gibi; çocuk sırası bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık sadece haberdar olma isteği boyutunda gerçekleşmiştir. Bu noktada çoklu karşılaştırma testi (Tukey) yapılarak, hangi düzeyler arasında farklılık olduğu belirlenmiştir. Yine Tablo 7’deki Tukey Testi bulgularına göre; haberdar olma isteği boyutunda gözlenen farklılığın ailedeki dördüncü ya da üstü sıradaki çocuklarla ailedeki tek çocuk olan öğrenciler arasında gerçekleştiği görülmektedir. Zira ailedeki tek çocuk olan öğrencilerin haberdar olma isteği

boyutundaki sosyal medya bağımlılık ortalamaları, ailedeki dördüncü ya da üstü sıradaki çocuk olan öğrencilerin ortalamalarından daha yüksektir.

Tablo 7. Sosyal Medya Bağımlılığı Boyutlarının Çocuk Sırasına Göre ANOVA ve Tukey Hsd Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Faktör 4: Haberdar Olma İsteği	Gruplar arası	11,867	4	2,967	3,032	0,018
	Gruplar içi	358,133	366	0,979		
	Toplam	370	370			

Tukey HSD Test İstatistikleri

Sınıf	Sınıf	Ortalama Fark	Standart Hata	p
Tek	Diğer	0,758940	0,267733	0,039
Üçüncü	Diğer	0,942381	0,283707	0,009

Yetiştirilme tarzına göre faktörlerin ANAVO sonuçları Tablo 8’de verilmiştir. Bu tablodan görüldüğü gibi; yetiştirilme tarzı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık çatışma ve çevre ihmali boyutunda gerçekleşmiştir. Bu noktada çoklu karşılaştırma testi (Tukey) yapılarak hangi yetiştirilme tarzları arasında farklılık olduğu belirlenmiştir. Tablo 8’deki Tukey Testi bulgularına göre; çatışma ve çevre ihmali boyutunda gözlemlenen farklılığın duruma göre ve kontrollü büyütülen öğrencilerle her zaman güvene dayalı ve serbest büyütülen öğrenciler arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmüştür. Duruma göre ve kontrollü büyütülen öğrencilerin çatışma ve çevre ihmali boyutundaki sosyal medya bağımlılık ortalamaları, her zaman güvene dayalı ve serbest büyütülen öğrencilerin ortalamalarından yüksektir.

Tablo 8. Sosyal Medya Bağımlılığı Boyutlarının Yetiştirilme Tarzına Göre ANOVA ve Tukey Hsd Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Faktör 2: Çatışma ve Çevre İhmali	Gruplar arası	16,359	4	4,090	4,233	0,002
	Gruplar içi	353,641	366	0,966		
	Toplam	370	370			

Tukey HSD Test İstatistikleri

Yetiştirilme Tarzı	Yetiştirilme Tarzı	Ortalama Fark	Standart Hata	p
Duruma göre ve kontrollü	Her zaman güvene dayalı ve serbest	0,383660	0,11224	0,006
Çoğunlukla serbest	Duruma göre ve kontrollü	-0,54092478	0,19401	0,044
	Her zaman güvene dayalı ve serbest	-0,71294520	0,19951	0,004

Öğrencilerin İşletme Bölümü’nü tercih etme nedenlerine göre faktörlerin ANAVO sonuçları Tablo 9’da verilmiştir. Bu tablodan görüldüğü gibi; tercih nedeni bakımından kullanım süresi boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Aynı tablodaki Tukey Testi bulgularına bakıldığında ise kullanım süresi boyutundaki farklılığın kendi tercihi olan öğrenciler ile puanının yetmesi nedeniyle tercih eden öğrenciler arasındaki farklılıktan

kaynaklandığı belirlenmiştir. Puanı yettiği için okuduğu bölümü tercih eden öğrencilerin kullanım süresi boyutundaki sosyal medya bağımlılık ortalamaları, kendi tercihi olan öğrencilerin ortalamalarına göre daha yüksektir.

Tablo 9. Sosyal Medya Bağımlılığı Boyutlarının Bölüm Tercih Nedenlerine Göre ANOVA ve Tukey Hsd Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Faktör 1: Kullanım Süresi	Gruplar arası	12,322	3	4,107	4,214	0,006
	Gruplar içi	357,678	367	0,975		
	Toplam	370	370			
Tukey HSD Test İstatistikleri						
Tercih Nedeni	Tercih Nedeni	Ortalama Fark		Standart Hata	p	
Kendim	Puanımın yetmesi	-0,403275		0,11391	0,0003	

Yukarıda açıklanan durumların dışında sosyal medya bağımlılığı boyutları ile diğer demografik değişkenler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

TARTIŞMA

Bu araştırmada İşletme Bölümü öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık tutumlarının demografik değişkenlerle ilişkisi araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nde okuyan tüm öğrenciler (912 öğrenci) oluşturmuştur. Araştırmada tamsayım hedeflense de toplam 400 öğrenciye ulaşılabilmiş ve eksik ya da hatalı anketler elenerek 371 öğrenci üzerinden analizler yapılmıştır. Çalışmada öncelikle öğrencilerin kişisel özelliklerine ilişkin dağılım incelenmiştir. Daha sonra öğrencilerin sosyal medya bağımlılığı üzerinde etkisi olan faktörler Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile boyutlandırılmıştır. Böylelikle bu boyutlarla kişisel özellikler arasındaki ilişkileri belirleyebilmek için karşılaştırma analizlerine başvurulmuştur.

AFA'dan elde edilen boyutlar ile öğrencilerin kişisel özellikleri arasındaki ilişkilere bakıldığında, kişisel özelliklerin bazıları ile belli boyutlarda ilişkiler olduğu görülmüştür. Sosyal medya bağımlılığı bakımından öğrencilerin cinsiyetleri ile sosyal medya kullanım süresi, çatışma ve çevre ihmali ile haberdar olma isteği boyutları arasında, öğretim şekli ile çatışma ve çevre ihmali boyutu arasında, kaygı durumu ile sosyal medya kullanım süresi ve haberdar olma isteği boyutları arasında, sınıf ile çatışma ve çevre ihmali boyutu arasında, öğrencinin ailesindeki çocuk sırası ile haberdar olma isteği boyutu arasında, yetiştirilme tarzı ile yine çatışma ve çevre ihmali boyutu arasında ve okudukları bölümü tercih etme nedenleri ile sosyal medya kullanım süresi boyutu arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Özellikle kadın öğrencilerin sosyal medya bağımlılıklarının erkek öğrencilere göre yüksek olduğu çalışmada ulaşılan bir diğer sonuçtur. Literatür incelendiğinde, cinsiyet ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmalarla elde edilen bu sonucun paralellik gösterdiği görülmüştür. Yapılan birçok çalışmada (Chung vd, 2019; Fujimori vd., 2015; Harmancı, vd., 2019; Tutgun Ünal ve Deniz, 2016; Güney ve Taştepe, 2020; Daşlı ve Baloğlu, 2020, vb..) kadınların erkeklere göre sosyal medya bağımlılığı daha yüksek bulunmuştur. Bunun sebebi kadınların toplumsal baskının hissedilmediği sosyal medya ortamında sosyalleşmeyi daha güvenli bulmaları olabilir. Zira Brys (2013)'a göre, genel anlamda internet bağımlılığının erkekler arasında daha yaygın ve yüksek derecede olduğu bilinse de, bu bağımlılığın alt boyutlarda kadınlarda daha yaygın hale geldiği görülmektedir.

Diğer taraftan, normal öğretimde okuyan öğrencilerin ikinci öğretimde okuyan öğrencilere göre çatışma ve çevre ihmali boyutundaki bağımlılıkları daha yüksek bulunmuştur. Bu durum normal öğretim öğrencilerinin sosyal medyada vakit geçirmeye daha çok zaman bulabilmeleri ile açıklanabilir. Çalışmada öğrencilerin geleceğe ilişkin kaygılarının olup olmaması da sosyal medya bağımlılığını etkileyen bir faktör olarak bulunmuştur. Zira gelecek kaygısı taşıdığını ifade eden öğrencilerin sosyal medya kullanım süresi ve haberdar olma isteği boyutlarındaki bağımlılıkları, gelecek kaygısı taşımayan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Literatüre bakıldığında, doğrudan gelecek kaygısı ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanamamıştır. Ancak bu durum, sosyal medya bağımlılığı yaşayan öğrencilerin sosyal medyadaki olaylardan haberdar olma isteği ile sosyal medyada kalma sürelerini kontrol edememeleri sonucunda takip ettikleri kişilerin hayatları gibi bir hayata sahip olamayacaklarını düşünerek gelecek kaygısını daha fazla yaşamaları ile açıklanabilir.

Üniversiteye yeni başlayan birinci sınıf öğrencilerinin, son sınıf öğrencilerine göre etrafı ile çatışma ve etrafını sosyal medya bağımlılığı nedeniyle ihmal etme ortalamaları yüksek çıkmıştır. Literatür incelendiğinde, sosyal medya bağımlılığı ile öğrencinin sınıf düzeyi arasında anlamlı ilişkilerin bulunduğu çok az çalışmaya (Baş ve Diktaş, 2020; Bozkurt, 2021) rastlanılmıştır. Ancak elde edilen bu sonuç, zorlu ve yorucu bir üniversite sınavı döneminden yeni çıkan birinci sınıf öğrencilerinin son sınıflara göre kendilerini sosyal medya ve eğlenceye yönelterek rahatlatma istekleri ile açıklanabilir. Zira son sınıf öğrencilerinin mezun olma ve iş bulma süreçlerinin de hayatlarına girmesiyle bu durum beklenilebilen bir sonuç olabilir.

Öğrencilerin ailelerindeki çocuk sıralamasına bakıldığında, tek çocuk olan öğrencilerin kendinden büyük yaşta fazla kardeşi olan öğrencilere göre sosyal medya bağımlılıkları daha yüksek bulunmuştur. İlgili alan yazın incelendiğinde paralel sonuçların bulunduğu bazı çalışmalar (Bozkurt, 2021; Can, vd., 2021; Altun, 2022, vb..) olduğu görülmüştür. Bu durum, kardeşi olmayan çocukların vakit geçirebilmek için sosyal medyaya daha çok ilgi duymaları ile açıklanabilir.

Diğer taraftan öğrencilerin anne ve babaları tarafından güven temelli ve serbest yetiştirildiklerini ifade eden öğrencilerin, duruma göre ve kontrollü büyütülen öğrencilere göre sosyal medya bağımlılığının etrafındakilerle çatışma ve çevresini sosyal medya nedeniyle ihmal etme boyutundaki eğilimleri daha yüksek bulunmuştur. Bu durum ailenin öğrenci üzerindeki baskısının, öğrencinin sosyal medya bağımlılığını artırmasına sebep olduğunu göstermektedir. Ailelerin çocuklarını büyütürken onlarla kaliteli vakit geçirmeye özen göstererek, güven odaklı bir iletişim kurmaları ve baskıcı tavırlardan uzaklaşmaları öğrencilerin sosyal medya bağımlılığını azaltıcı etki gösterebilir.

Çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç ise okudukları bölümü kendi isteğiyle tercih eden öğrencilerin sosyal medyayı kullanım süreleri boyutundaki bağımlılıklarının puanı yettiği için mecburen tercih eden öğrencilere göre daha düşük olmasıdır. Bu durum öğrencinin bilinçli bir şekilde ve kendi isteğiyle tercih yapmasının onun sosyal medya bağımlılığını azalttığını göstermektedir. Buradan hareketle sonraki çalışmalarda öğrencilerin bilinçli farkındalık düzeyleri ile sosyal medya bağımlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi önerilebilir.

Yapılan bu çalışmadan hareketle, öğrencilerin sosyal medyada çok fazla zaman harcamalarının ve giderek bağımlı hale gelmelerinin önlenmesi için üniversitelerdeki sosyal ve kültürel faaliyet alanlarının artırılması ve öğrencilerin tümünün bu faaliyetleri yönlendirilmelerinin hedeflenmesi olumlu sonuçlar verebilir. Ayrıca üniversitelerin sosyal medyanın fazla kullanılmasının olumsuzları ve bilinçli farkındalıkla ilgili bilgilendirici seminerler, eğitimler ve konferanslar verilebilir. Üniversitelerde kurulacak merkezler aracılığıyla konu hakkında öğrencilere destek olunması hedeflenerek, öncesi ve sonrasında sosyal medya bağımlılığının nasıl değiştiği bu merkezlerce sürekli olarak incelenebilir.

Bu doğrultuda öğrencilerin, sosyal medyayı fazlaca kullanmalarının yanı sıra, hem kendileri hem de ülkenin geleceği ve gelişimi için daha önemli ve etkili amaçlar için kullanabilmelerine ilişkin çeşitli çalışmaların sürekli olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan hem belirlenecek olan yol haritalarının hem de alınacak olan önlemlerin belirlenebilmesi adına benzer çalışmaların farklı değişkenlerle yinelenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Diğer bir deyişle, bu çalışmada ele alınmayan farklı demografik değişkenlerle çalışma yinelenebileceği gibi öğrencilerin sosyal medya bağımlılığı öğrenci, aile, üniversite ve toplum bileşenlerinin tüm etkileri bir arada ele alınarak daha büyük örneklem grupları ile daha kapsamlı incelenebilir.

Kaynaklar

- Al-Menayes, J. J. (2015). Dimensions of social media addiction among university students in Kuwait. *Psychology and Behavioral Sciences*, 4(1), 23-28.
- Altun, D. (2022). Ergenlerde sosyal medya bağımlılığının ebeveyn tutumları ile ilişkisi, Yüksek Lisans Tezi, KTO Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Konya.
- Baş, K., & Diktaş, A. (2020). Social media dependency of pre-service social studies teachers. *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 21(1), 193-207.
- Bozkurt, İ. (2021). Sosyal medya bağımlılık düzeyi ile temel psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkinin incelenmesi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Brys, S. (2013). Internet addiction treatment programs on the rise. <https://www.psychcongress.com/article/internet-addiction-treatment-programs-rise>
- Can, B., Hazar, Z., & Kurt, S. (2021). Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi (karma model araştırması). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 15-39.
- Çağlayan, M.T., & Arslantaş, H. (2023). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığını etkileyen faktörler ve sosyal medya bağımlılığının depresyon ve gelişmeleri kaçırma korkusu ile ilişkisi. *Bağımlılık Dergisi*, 24(3), 334-348.
- Chung, K. L., Morshidi, I., Yoong, L. C. & Thian, K. N. (2019). The role of the dark tetrad and impulsivity in social media addiction: Findings from Malaysia. *Personality and Individual Differences*, 143, 62-67.
- Daşlı, Y., & Baloğlu, A.O. (2020). Sosyal medya bağımlılığı üzerine bir alan araştırması, *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 6(33), 1229-1239.
- Demir, Y., & Kumcağız, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 9(52), 23-42.
- Demircan, Ü., Işık, M., & Gürhan, N. (2022). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ve siber zorbalık. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 596-609.

- Demirel, A. C., & Tapan, M. G. (2023). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya ve kompulsif çevrimiçi alışveriş bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 12(1), 60-78.
- Ergen, R. M., & Akacan, B. (2021). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, (52), 582-599.
- Fujimori, A., Yamazaki, T., Sato, M., Hayashi, H., Fujiwara, Y. & Matsusaka, T. (2015). Study on influence of internal working models and gender differences on addiction of social network sites in Japanese university students. Psychology, 6(14), 1832-1840.
- Gökbulut, B., & Bilen, H. (2024). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile depresyon, anksiyete ve stres arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 14(1), 66-75.
- Güler Özgür, E., Veysikarani, D., & Keskin, D. (2019). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı üzerine bir araştırma. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(1), 1-13.
- Güney, M., & Taştepe, T. (2020). Ergenlerde sosyal medya kullanımı ve sosyal medya bağımlılığı. Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi, 9(2), 183-190.
- Günüç, S., & Kayri, M. (2010). Türkiye’de internet bağımlılık profili ve internet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik-güvenirlik çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39(39), 220-232.
- Harmancı, H., Dayıoğlu, H., & Kırkpınar, S. N. (2019). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ve olumlu değerlendirilme korkusu ile olumsuz değerlendirilme korkusu arasındaki ilişkinin incelenmesi. Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi(3), 242-255.
- Hou, Y., Xiong, D., Jiang, T., Song, L. ve Wang, Q. (2019). Social media addiction: Its impact, mediation, and intervention. Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace, 13(1).
- Huang, P-C, Latner, JD, O'Brien, KS, Chang, YL., Hung, CH., Chen, JS., Lee, KH., Lin, CY. (2023). Associations between social media addiction, psychological distress, and food addiction among Taiwanese university students. Journal of Eating Disorders. 11(1), 43.
- İnce, M., & Koçak, M. C. (2017). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları: Necmettin Erbakan Üniversitesi örneği. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(2), 736-749.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kovan, A., & Ormanlı, N. (2021). Üniversite öğrencilerinin sosyal medyadaki gelişmeleri kaçırma korkusu ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişki: COVID-19 pandemi örneği. Erciyes İletişim Dergisi (2), 125-145.
- Kuss, D.J. & Griffiths, M.D. (2017). Social networking sites and addiction: Ten lessons learned. International Journal of Environmental Research and Public Health, 14(3), 311.

- Özerbaş, M. A., & Mairambek Kyzy, A. (2025). Kırgızistan'daki üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 54(245), 483-508.
- Sujarwoto S., Saputri, R.A.M., & Yumarni, T. (2023). Social media addiction and mental health among university students during the COVID-19 pandemic in Indonesia. *International Journal of Mental and Addiction*, 21(1), 96-110.
- Şahin, C., & Yağcı, M. (2017). Sosyal medya bağımlılığı ölçeği- yetişkin formu: geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18(1), 523-538.
- Şahin, C. (2018). Social media addiction scale - student form: The reliability and validity study. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 17(1), 169-182.
- Turel, O., Brevers, D., & Bechara, A. (2018). Time distortion when users at-risk for social media addiction engage in non-social media tasks. *Journal of Psychiatric Research*, 97, 84-88.
- Tutgun-Ünal, A., & Deniz, L. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığının incelenmesi. *Route Educational and Social Science Journal*, 3(2), 155- 181.
- Young, K. S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology & Behavior*, 1(3), 237-244.
- Zhang, N., Ye, X., & Xu, J. (2023). The mediating role of psychological well-being between social media use and academic performance among university students: What is the importance of student mental health? *American Journal of Health Behavior*, 47(3), 605-617.